

Osallistu työ- ja elinkeinoministeriön virkapuheenvuoron valmisteluun

Mikä on mielestänne TEMin strategian päätavoitteisiin liittyvä keskeinen haaste tai ongelma, joka tulisi ratkaista seuraavalla hallituskaudella? Mikä on ratkaisuehdotuksenne? Korkeintaan kolme ongelmaa / haastetta ja ratkaisuehdotuksenne päätavoitteiden alle.

Elinkeinoelämä uudistuu ja alueiden elinvoima vahvistuu

1. Ongelma / haaste

Innovaatioita haetaan työehdoista eikä tuotteista. Työehdoilla pelaaminen tekohengittää matalan tuottavuuden yrityksiä ja estää luovaa tuhoa.

1. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Vahvistetaan oikeutta järjestäytymiseen ja kollektiivisiin neuvotteluihin. Samat pelisäännöt kaikille toimialan yrityksille mahdollistavat luovan tuhon ja tuottavuuskasvun.

2. Ongelma / haaste

Elinkeino politiikkaa tehdään teollisuusyritysten ehdoilla. Palveluvienti ja tukipalvelut jäävät vaille riskirahoitusta, vaikka näillä toimialoilla olisi valtava kasvu- ja tuottavuuspotentiaali.

2. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Innovaatiot ja yritysrahoitus -osastolle perustetaan palvelupolitiikka-ryhmä, joka tarkastelee palvelualojen erityistarpeita. Varmistetaan, että TKI-rahoitus on aidosti toimialaneutraalia. Luodaan seuraavalla hallituskaudella palvelualojen kasvun toimenpideohjelma, jossa keskitytään erityisesti kotimaisen kysynnän ylläpitoon, palvelualojen reiluun kilpailuun ja parempaan sääntelyyn sekä palvelualojen kansainväliseen kasvuun ja kilpailukykyyn.

3. Ongelma / haaste

Alustatyön heikko sääntely kannustaa naamiomaan työsuhteita yrittäjyydeksi.

3. Ratkaisu ongelmaan / haasteeseen

Alustatyöhön säädetään automaattinen ja tehokas työsuhdeolettama. Alustayritykselle säädetään vastuu varmistaa, että sopimuskomppanin käyttäessä sijaisia työolot ja ulkomaalaisten työntekijöiden työluvut olla kunnossa läpi alihankintaketjun. Näennäisyrittäjyyden ja väärinkäytösten estämiseksi luodaan nopea ja tehokas tapa vahvistaa onko kyseessä työsuhde vai aito yrittäjyys. Oikeudentilan tahallisesta väärintulkinnasta langetetaan työn teettäjälle tuntuvia sanktioita.

Työllisyys kasvaa ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

1. Ongelma / haaste

Työperäinen hyväksikäyttö.

Työperäinen hyväksikäyttö ja siihen liittyvä harmaa talous on miljardibisnes, joka kärsivät eniten uhrit, mutta myös rehelliset yritykset ja koko yhteiskunta. Kysymys ei ole yksittäisistä epärehellisistä toimijoista, vaan Suomeen pesiytyneestä liiketoimintamallista.

1. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

- Säädetään laissa kriteerit työperäisen hyväksikäytön riskitoimialojen määrittelemiseksi ja otetaan käyttöön valtakunnallinen riskitoimialaluokitus. Kriteeristön perustuisi toimialojen rakenteellisiin riskitekijöihin ja viranomais- sekä valvontatietoon työperäisestä hyväksikäytöstä. Luokitusta hyödynnetään esimerkiksi valvonnan kohdentamisessa, riskiperusteisissa lisävelvoitteissa ja uhrien tunnistamisen parantamisessa.
- Säädetään työnantajan tahallisen lain, työehtosopimuksen tai työsopimuksen mukaisen palkan, ylityökorvausten tai muiden työsuhteeseen kuuluvien etuuksien maksamatta jättäminen itsenäiseksi rikokseksi palkkavarkautena.
- Kovennetaan työrikosten rangaistuksia tuntuvasti ja laajennetaan työnantajan rangaistusvastuu kattamaan kaikki työrikokset.
- Uudistetaan hankintalakia niin, että kaikissa palveluhankinnoissa edellytetään erityisehtona työlakien ja asianomaisen työehtosopimuksen noudattamista ja niihin liittyvää sopimussanktiota.

- Uudistetaan tilaajavastuulaki niin, että tilaajalle säädetään laissa tosiasiallinen vastuu sopimuskumppaninsa työnantajavelvoitteista, kuten työehtosopimuksen mukaisen palkan maksamisesta. Lisäksi selvitysvelvollisuus ja sopimuskumppanin vastuu ulotetaan koskemaan myös tilaajan välittömän sopimuskumppanin käyttämiä alihankkijoita ja heidän alihankkijoitaan.
- Veronumeromenettely käyttöön ravintola- ja kiinteistöpalvelualoilla.
- Työsuojeluviranomaisille mahdollisuus langettaa välittömiä sanktioita työperäisen hyväksikäytön tilanteissa.
- Lisätään viranomaisten, kuten verohallinnon, työsuojelun ja poliisin, resursseja työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi.
- Luodaan matalan kynnyksen oikeussuojakeinoja työoikeudellisiin kysymyksiin, esimerkiksi riidanratkaisuelin, jonka kautta voi saada osapuolia sitovia ratkaisuja nopeammin ja edullisemmin. Tällä hetkellä prosessi yleisissä tuomioistuimissa on pitkä, kallis ja raskas. Keskimääräiset käsittelyajat ovat pidentyneet ja jo ensimmäiselle oikeusasteelle pääsy voi kestää useita vuosia. Tämä asettaa työntekijöille korkean kynnyksen puolustaa omia oikeuksiaan ja mahdollistaa työlainsäädännön kiertämistä.

2. Ongelma / haaste

Osa-aikatyötä teetetään tarpeettomasti ja perusteetta. Vastentahtoista osa-aikatyötä tekee pelkästään palvelualoilla lähes 50 000 henkilöä. He ovat käytännössä osa-aikatyöttömiä.

2. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

- Epätyypillistä työtä käyttäville työntäjille määrätään lisämaksu työttömyysvakuutusmaksuun.
- Osa-aikaisen työsuhteen solmimiselle tulee olla lain tarkoittama peruste.
- Poistetaan mahdollisuus sopia kertakaikkisesta lisätyösuostumuksesta.
- Henkilöstön edustajille turvataan mahdollisuus valvoa, että omien osa-aikatyöntekijöiden työsuopimustunnit nostetaan ennen uuden työvoiman palkkaamista.
- Euroopan unionin tuomioistuin on todennut osa-aikatyöntekijän erilaisen kohtelun ylityökorvauksissa kokoaikatyöntekijään nähden syrjiväksi. Muutetaan Suomen lainsäädäntö vastaamaan EUT:n päätöstä.

3. Ongelma / haaste

Syrjäyttäminen työelämästä.

3. Ratkaisut ongelmaan / haasteeseen

Vaikeasti työllistyvien asemaa ja mahdollisuuksia osallistua työmarkkinoille parannettaisiin satsaamalla palkkatukityöhön ja lisäämällä sen käyttöä julkisella sektorilla. Tutkimustulokset viittaavat siihen, että palkkatukityöllistäminen yrityksiin tukee työllistettävien sijoittumista avoimille työmarkkinoille. Toisaalta yritykset myös palkkatukityöllistämisen valitsemat palkattavat henkilöt eli vaikeimmin työllistettävät jäävät vaille mahdollisuuksia. Hupenevan työvoiman hyödyntäminen edellyttää julkisen ja kolmannen sektorin palkkatukityöllistämisen lisäämistä. Se lisää ihmisten toimintakykyä ja osallisuutta, joka parantaa myös heidän mahdollisuuksiaan sijoittua avoimille työmarkkinoille.

Helsingissä, 22. toukokuuta 2026

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

Lisätietoja:

Eero Löytömäki

koulutuspoliittinen asiantuntija

Palvelualojen ammattiliitto PAM

eero.loytomaki@pam.fi

p. 050 462 4697